

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

вул. Бориса Грінченка, 1, м. Київ, 01001, Україна

сайт – www.naqa.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 40927307

**Ректору Харківського національного
економічного університету
імені Семена Кузнеця
Пономаренку Володимиру Степановичу**

Шановний Володимире Степановичу!

Дозвольте висловити Вам повагу і вдячність за викладений у Вашому листі №20/83-02-279 від 08.07.2020 р. ґрунтовний аналіз питань пов'язаних з трактуванням законодавства щодо оплати праці експертів з акредитації Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, а також із встановленням вартості акредитаційної процедури.

На жаль, маємо погодитися, що дуже багато із порушених Вами питань залишаються неузгодженими в українському законодавстві. Разом з тим, звертаємо увагу, що процедура акредитації, а також її вартість визначена в Положенні про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 року № 977 і зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 08.08.2019 року за № 880/33851 (далі – Положення).

У своїй діяльності з акредитації освітніх програм, Національне агентство діє у відповідності з цим Положенням, тому всі дискусії щодо правомірності відносин Агентства та експертів з акредитації, які є одночасно науково-педагогічними працівниками закладів вищої освіти, та економічної обґрунтованості вартості процедури акредитації, вважаємо такими, які потребують залучення ширшого кола зацікавлених осіб, в частині вирішення питання колізій законодавства, що турбують керівництво Агентства не менше, ніж керівників закладів вищої освіти і наукових установ.

1. У Вашому листі піднімається питання взаємовідносин між експертами з акредитації та Національним агентством. Як відомо, ці відносини передбачають укладення цивільно-правових договорів. Зазначеними правочинами встановлюється обсяг послуг,

ДОКУМЕНТ СЕД АСКОД

Сертифікат

036B2A0700000000000000000000000001

Підписувач **КВІТ СЕРГІЙ МИРОНОВИЧ**

Дійсний з 20.03.2020 10:16:32 по 19.03.2022 23:59:59

Національне агентство із забезпечення
якості вищої освіти

№ 1015 від 21.09.2020

часові межі, права, обов'язки експертів під час проведення експертизи, яка включає попереднє вивчення справи, візит до закладу, який може відбуватися очно або дистанційно (відповідно до Тимчасового порядку Національного агентства), регламентує строки подання експертного звіту.

В цьому контексті слід зазначити, що статус експерта Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти є за своєю сутністю складним і включає у себе 2 комплекси правомочностей.

Перший – це комплекс, пов'язаний із статусом експерта як особливого суб'єкта освітніх правовідносин. Пункт перший IV Розділу Положення визначає, що експерти добираються з числа науково-педагогічних, наукових працівників, та здобувачів вищої освіти. Статус експерта є триваючим у часі (на час перебування такої особи у відповідному реєстрі) та зумовлює низку прав та обов'язків між самим експертом та Національним агентством.

Перебування у статусі експерта зумовлено рішенням Національного агентства та припиняється після виключення такого суб'єкта із відповідного реєстру за рішенням Національного агентства. Зазначимо, що статус експерта Національного агентства дає можливість науково-педагогічному, або науковому працівнику підвищувати свій професійний рівень, збагачуватись передовим досвідом діяльності ЗВО та наукових установ, налагоджувати співпрацю, долучитися до формування культури забезпечення якості вищої освіти. Перебування у статусі експерта є безоплатним.

Другий комплекс є похідним від першого. Він включає в себе цивільно-правові відносини, що виникають у разі залучення експерта до проведення акредитаційної експертизи. В цьому разі, експерт є виконавцем, а Національне агентство – замовником послуг із проведення акредитаційної експертизи. Зазначимо, що цивільно-правові відносини є відмінними від трудових.

Стаття 43 Конституції України зазначає, що *кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується*. Вочевидь, експерти Національного агентства мають право розпоряджатися своїм часом і погоджуватися на виконання іншої оплачуваної діяльності у вільний від основної роботи час.

У Вашому листі, шановний Володимире Степановичу, влучно зауважено, що в цьому разі реалізація конституційного права експерта з акредитації (науково-педагогічного працівника) на вільний вибір іншої оплачуваної діяльності не може заважати виконанню обов'язків за основним місцем роботи. Взаємовідносини між науково-педагогічним працівником і його роботодавцем (закладом вищої освіти, науковою установою) регулюються контрактами, до яких Національне агентство не має відношення.

Але в чинному Положенні в другій частині пункту 12 Розділу II вказано, що *керівники закладів освіти, підприємств, установ та організацій, працівники або здобувачі вищої освіти яких беруть участь в акредитаційній експертизі, сприяють участі таких працівників або здобувачів вищої освіти в акредитаційній експертизі та інших заходах Національного агентства.*

Як бачимо, зазначена норма є досить абстрактною та диспозитивною, та має на меті створення максимально сприятливих умов для реалізації державної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти, та (наприклад) для сприяння оформлення тимчасової відсутності такого працівника за основним місцем роботи на час виїзної частини акредитаційної процедури у зручний для ЗВО спосіб. В той же час, зазначене не означає звільнення науково-педагогічного працівника від виконання основної роботи на час участі у акредитаційній експертизі.

Нагадуємо, що статус експерта з акредитації Національного агентства вважається престижним в академічній спільноті, відтак участь науково-педагогічних працівників в акредитаційних експертизах приносить користь не лише тим закладам вищої освіти (науковим установам), освітні програми яких проходять акредитацію, а також закладам вищої освіти, в яких працюють відповідні експерти на постійній основі, адже набутий досвід зовнішнього забезпечення якості вищої освіти легко передається і сприяє покращенню внутрішніх систем забезпечення якості вищої освіти.

Тому ми вважаємо, що сприяння участі науково-педагогічних працівників в акредитаційних експертизах є в інтересах закладу вищої освіти, зокрема через уможливлення переносу виконання обов'язків за основним місцем роботи в інший час у разі залучення відповідного працівника до акредитаційної експертизи Національного агентства. Але, вочевидь, в умовах автономії, остаточне управлінське рішення щодо цього питання має право прийняти керівник відповідного закладу вищої освіти.

2. Щодо питання вартості акредитаційної процедури, яку обчислено відповідно до Розділу VI чинного Положення, інформуємо, що станом на 01.09.2020 вартість однієї акредитації однієї освітньої програми складає 51256,06 грн. (без врахування витрат на виїзд експертної групи до ЗВО), двох освітніх програм у межах однієї процедури – 75379,44 грн., трьох освітніх програм у межах однієї процедури – 99502,82 грн.

Згідно з розрахунком вартості послуг, який надається закладу вищої освіти (науковій установі) до підписання разом з договором про проведення акредитації, на виїзд експертної групи закладено до 4000 грн. на одного експерта. Зважаючи на те, що зараз переважаюча більшість акредитаційних експертиз проводиться дистанційно, ця сума фактично не витрачається, і тому анулюється додатковою угодою при остаточному розрахунку вартості

акредитаційної процедури, яку сплачує заклад. Раніше, коли подібні виїзди реально відбувалися, ця сума практично ніколи не перевищувала 3000 грн.

3. У Вашому листі також піднімалося питання обґрунтованості суми організаційних витрат які включено в кошторис акредитаційної процедури. Нагадуємо, що відповідно до частини 5, пункту 2, Розділу VI чинного Положення про акредитацію, послуги організаційного характеру, пов'язаних із проведенням Національним агентством, його секретаріатом акредитаційної процедури, зокрема навчання експертів, членів ГЕР, працівників секретаріату і членів Національного агентства, підвищення їхньої кваліфікації обраховуються у розмірі 200 % мінімальної заробітної плати.

Також Вами запропоновано прив'язати розмір витрат організаційного характеру до розміру капітальних видатків за аналогією з визначенням вартості освітніх послуг відповідно до пункту 2.6 Порядку надання інших платних послуг державними та комунальними навчальними закладами, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України, Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України від 23.07.2010, № 736/902/758. Зважаючи на те, що лєвова частка доходів спеціального фонду Національного агентства витрачається на навчання експертів, на оплату праці членів Національного агентства, які виконують покладені на них функції на підставі укладених з ними цивільно-правових договорів (відповідно до пункту 2 ст. 20 Закону України «Про вищу освіту») та на інші поточні витрати Агентства, які не покриваються із загального фонду, запропоноване ототожнення цих витрат із капітальними виглядає не зовсім логічно.

4. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти з розумінням ставиться до труднощів, з якими зустрічаються заклади вищої освіти та наукові установи.

Тому, разом з Головою Комітету ВРУ з освіти і науки Бабаком С.В. (який виявив відповідну ініціативу) та іншими народними депутатами Національне агентство працює над запровадженням окремої бюджетної програми, яка б компенсувала витрати закладів вищої освіти і наукових установ на здійснення заходів із зовнішнього забезпечення якості вищої освіти. Ми закликаємо Вас підтримати цю ініціативу й будемо раді подальшій співпраці у виробленні спільних виважених та обґрунтованих рішень із цього непростого питання.

З вдячністю та сподіванням на розуміння

Голова

Сергій КВІТ

Костянтин Крамаренко
kkramarenko@naqa.gov.ua